

Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה לפי במדבר תשע"א מאת הרב דוד אברהם ספקטור בנושא:

יום ירושלים

שבת שלום. הייתי רוצה לשתף אתכם בשאלה שמטרידה אותי כבר הרבה זמן. איך זה שגם בציבור הדתי-לאומי רבים לא כל-כך חוגגים את יום ירושלים. האמנם מתקיים בנו "אם אשכחך ירושלים" ? לכאורה התשובה היא פשוטה. לא עושים על האש ביום ירושלים ואין חופש ביום ירושלים. אלו תשובות מצוינות, אבל לי קשה לקבל אותן. אני אישית כבר שבוע לפני יום ירושלים מצפה ליום הגדול הזה. נדמה לי שאחת התשובות לשאלה הזאת אפשר למצוא בליל הסדר. הלא אותה שאלה אפשר לשאול על פסח. איך כל שנה מחדש אנחנו באמת בליל הסדר שמחים על הגאולה הראשונה ממצרים. איך הרגש הזה לא נחלש ? לדעתי המפתח לכל השאלות האלה נמצא בארבע מילים בלבד, שמסדירים את הלוי'ז בליל הסדר: **מתחיל בגנות ומסיים בשבח**. למה להתחיל בגנות, תתחיל מיד בשבח. תתחיל בניסי הגאולה והיציאה ממצרים. למה לדבר לא יפה ולספר איך המצרים השליכו את כל הבנים ליאור. ולמה לשמוע סיפורי זוועה על עבדות מצרים, איך העבידו את היהודים בפרך ואיך הכו אותנו וגם הרגו בנו ? זה לא כך יפה לדבר על זה בליל הסדר על שלחן ערוך עם אורחים נכבדים. אלא כאן מלמדים אותנו חז"ל כלל גדול: רק אם אתה מתחיל בגנות, בחושך, אז תוכל לסיים בשבח, להבחין באור. רק על רקע השואה שהעמידו המצרים כמעט על ישראל, תבין ותשמח בגודל הנס של היציאה ממצרים ותאמר הלל בברכה ובשמחה ולא תבקש להקים ועדת חקירה ממלכתית על עשר המכות שה' הנחית על המצרים. רק על רקע הסיפור הקשה שהמצרים רצו להטביע אותנו בים סוף, נוכל כל שנה לומר שירת הים ולא להגיש שאילתא לה' למה הטביע את צבא מצרים, מעשי ידיו עמוק בים. והוא הדין ביחס ליום העצמאות ויום ירושלים. גדולי ישראל מכל החוגים שראו במו עיניהם את שואת יהדות אירופה שמחו בתחילה מאד בקום המדינה. הרב יחזקאל סרנא ראש ישיבת חברון הורה בישיבתו בשנת תש"ט, שנה אחרי קום המדינה, לומר ביום העצמאות בתפילת שחרית הלל, אבל ללא ברכה. ביום הכרזת המדינה התאספו תושבי שכונת מאה שערים בביתו של רב השכונה, הרב יוסף גרשון הורוביץ ושמעו את הכרזת המדינה בשידור חי ממקלט הרדיו. והרב הורוביץ קם על רגליו וברך בשם ומלכות: "ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה". שמחת גדולי ישראל בתחילה על קום המדינה אחרי השואה הנוראה היתה למרות שידעו היטב שלא כל ראשי המדינה מניחים תפילין של רבנו תם ואפילו לא תפילין של רש"י. אבל אחר-כך משך השנים נשכח לאט לאט מהלב חושך הגלות ונוראות השואה, וממילא היה להם קשה לשמוח באור הגאולה, שמלווה בהרבה מאד צללים ומאבקים קשים בנושא דת ומדינה. וזה הכלל: רק מי שמתחיל לספר בגנות, בחושך הגלות של השואה, יכול לסיים בשבח, בראשית צמיחת גאולתנו ולשמוח ביום העצמאות כל שנה מחדש בהלל ובהודיה. והגדת לבנך. וכן בנוער שנולד אחרי השואה. אם הוא מתחיל בגנות, מבקר בגיהינום עלי אדמות, במחנות ההשמדה או נשאר בארץ ומבקר ביד ושם ובקיבוץ לוחמי הגטאות, הוא מסוגל לסיים בשבח ובהודיה לה' יתברך על שזיכה אותנו במדינה ובצבא משלנו. ונראה לי שהוא הדין ביחס ליום ירושלים. מי שהתחיל בגנות, והרגיש את תחושת המחנק והפחד הגדול של ערב מלחמת ששת הימים, כאשר רוחב המדינה ליד נתניה היה 15 ק"מ בלבד (9 מייל, כפי שהסביר נתניהו לאובמה), הוא מסוגל גם לסיים בשבח ולהיות שמח ביום ירושלים על נס ההצלה והנצחון הגדול של מלחמת ששת הימים ועל שיבת ירושלים ורוב ארץ ישראל לעם ישראל. וכך היה בתחילה. מיד אחרי מלחמת ששת הימים רבים וגדולים מכל החוגים שמחו מאד בהלל ובהודיה, ואפילו יותר מביום העצמאות מפני שהפעם נוסף להצלה הפיסית היתה גם הצלה רוחנית ושוב ירושלים בין החומות, הכותל והר הבית בידינו.. מכל מקום הרגשת השמחה על שחרור ירושלים נחלשה אצל רבים וגדולים משך השנים. ולכן יש לנקוט גם ביחס ליום ירושלים בכלל: מתחיל בגנות ומסיים בשבח. ולכולנו ובפרט למי שנולד אחרי מלחמת ששת הימים, מצוה לספר לקראת יום ירושלים על מקצת הנס, אבל קודם על הגנות, על הצרות שקדמו לנס. על תחושת סוף המדינה, שהיתה אז, כאשר מסביב כל צבאות ערב איימו לזרוק אותנו לים. לספר איך היינו עם ירושלים וחומה בלבה ובלי הכותל והר הבית ובלי רוב ארץ ישראל. כמה גדולים היו אז הגעגועים לירושלים, ליריחו ועוד, כפי שבאו לידי ביטוי בשיר 'ירושלים של זהב' של נעמי שמר, המשוררת מקיבוץ דגניה. השיר הזה זכה בפרס ראשון ביום העצמאות לפני מלחמת ששת הימים: "איכה יבשו בורות המים, כיכר השוק ריקה ואין פוקד את הר הבית בעיר העתיקה... ואין יורד אל ים המלח בדרך יריחו". אחרי מלחמת ששת הימים היא הוסיפה בית רביעי לשיר: "חזרנו אל בורות המים, לשוק ולכיכר. שופר קורא בהר הבית... נשוב נרד אל ים המלח בדרך יריחו." באותו יום העצמאות לפני מלחמת ששת הימים בעצרת הודיה בישיבת מרכז הרב בהשתתפות ראשי המדינה והצבא נשמעו אותם געגועים לארץ ישראל מפי ראש הישיבה, הרב צבי יהודה קוק: "איפה חברון שלנו - האנחנו שוכחים את זה ? היכן שכס שלנו ויריחו שלנו, איה, הנשכח ?" דבריו אלו הפכו תוך שלושה שבועות לנבואה שהגשימה את עצמה. ואשרינו ששתל ה' אותנו בדור של אתחלתא דגאולה ונזכה לשיר גם השנה בכ"ח באייר: זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו.